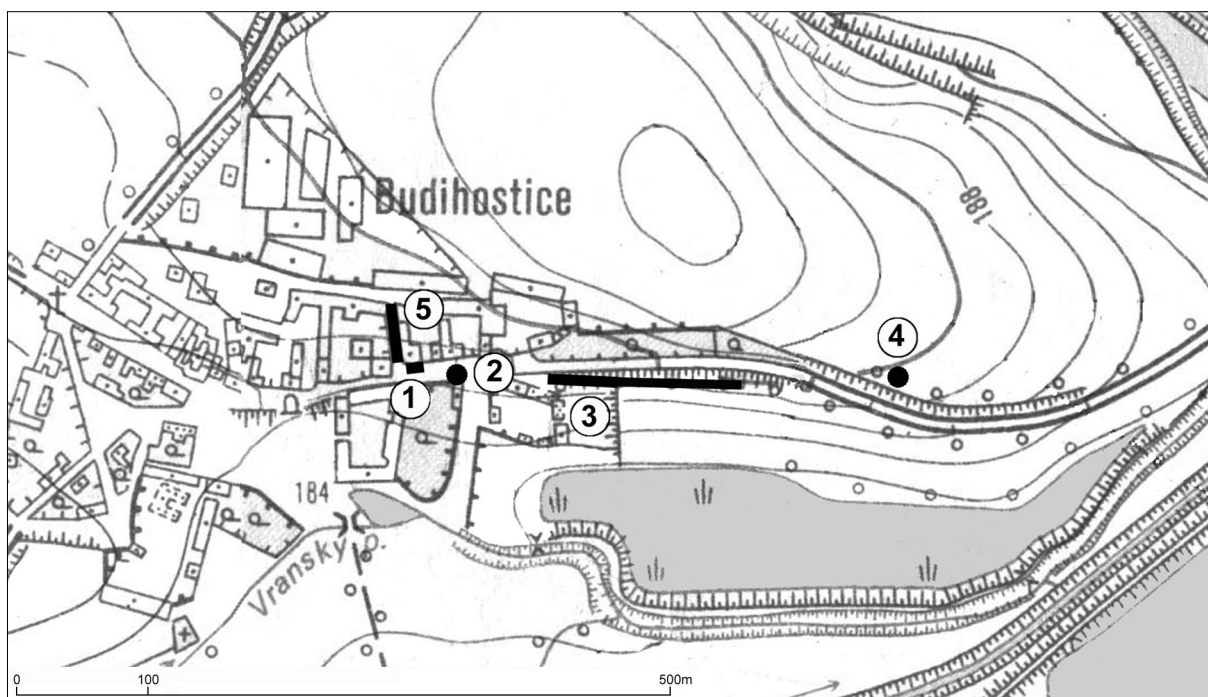

NOVÉ ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY V BUDIHOSTICÍCH, OKR. Kladno

Ladislav Varadzin

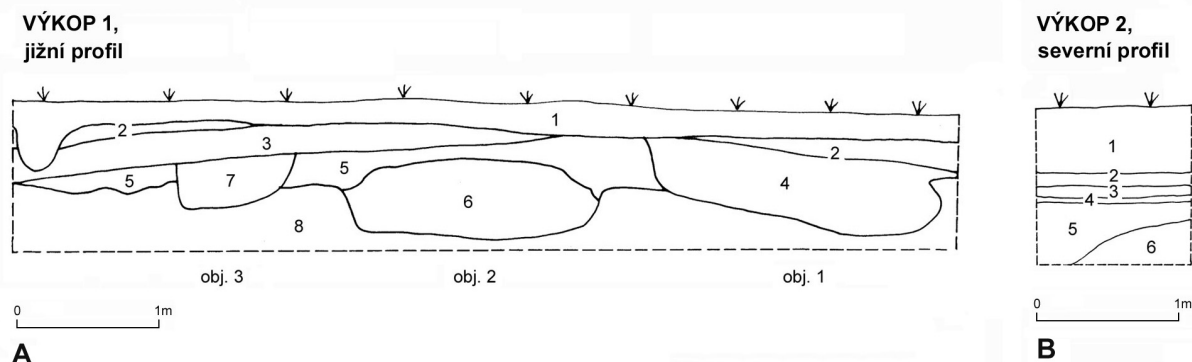
Cílem tohoto textu je stručně referovat o nových nálezech učiněných v intravilánu obce Budihostice¹ a východně od ní. Všechny nálezy dokládající osídlení z pravěkého období (zejména z kultury štítarské a pravděpodobně kultury únětické), mladší doby hradištní a pozdního středověku se nachází na levém břehu Vranského potoka na svahu orientovaném k jihu v nadmořské výšce 186–190 m. Záchraný archeologický výzkum proběhl ve výkopech pro inženýrské sítě, které v době, kdy jsem lokalitu navštívil, již byly provedeny. Z celkem pěti výkopů (*obr. 1*) byly doklady osídlení zjištěny ve čtyřech (místa nálezů č. 1–4).²

Obr. 1. Budihostice na ZM 1 : 10 000, upraveno. Čísla 1–3 a 5 označují jednotlivé výkopy, č. 4 místo nálezu keramiky ve výhozu výkopu

¹ Archeologická databáze Čech (ArÚ AV ČR v Praze) uvádí nálezy na katastru Budihostic (Buděhostic) z následujících období: k. s lineární keramikou, k. s nálevkovitými poháry, k. se šňůrovou keramikou, únětickou, knovízskou, štítarskou a bylanskou k., nálezy z doby římské a z raného středověku (vč. RS 4). Intenzivní osídlení katastru dokládá, že se nachází ve staré sídelní oblasti.

² Výzkum formou dohledu a v případě zjištění archeologických situací začištěním, dokumentací a ovzorkováním profilů trval dva dny. Zaměření výkopů č. 1, 2 a 5 bylo provedeno pomocí pásem ve vazbě na stojící architekturu, výkop 3 na základě projektu předloženého stavbou. Místo nálezu 4 jsem dodatečně zanesl do plánu podle popisu M. Dobeše.

Obr. 2. Budihostice. A: 1 – heterogenní neulehlé navážky a drn; 2 – písek sytě žlutý s ččkami šedé hlíny; 3 – ulehlá hnědá hlína promíšená četnými drobnými ččkami písku; 4 – jako 3 + četné menší pískovcové a opukové lomové kameny, zlomky stavební a novověké ker.; 5 – středně ulehlá hnědá hlína silně mramorovaná jílem a popelem, příměs drobných pískovcových kamínků, zřídka mazanice; 6 – výplň objektu 2 sestávající z vrstev okrového jílu, šedého popelu, oranžově hnědé spraše a na dně černého popelu s četnými uhlíky, příměs mazanice a ker.; 7 – jako 5, ale tmavší a více mazanice; 8 – podložní písčité jílo. **B:** 1 – ornice; 2 – středně ulehlá hlína, občas kameny; 3 – tmavě šedá popelovitá hlína s mazanicí; 4 – podložní žlutý štěrkopísek; 5 – (obj.) neulehlá heterogenní hlína promíšená štěrkem, zlomky kamenů a uhlíků

NÁLEZOVÁ SITUACE³

Výkop 1

Rozměry: 7×0,6 m, hl. 1,1 m. Na jižním profilu (*obr. 2:A*) bylo zdokumentováno souvrství porušené třemi objekty různého stáří. Nejstarší představuje obj. 2, jehož zásyp sestával z několika průběžných horizontálně uložených vrstev. Při začišťování profilu bylo získáno 10 zlomků keramiky z pravěkého období, mezi nimiž byl přesněji datovatelný 1 zloмок náležející pravděpodobně kultuře únětické (*obr. 4:1*). Objekt byl tedy zasypán nejdříve v této době. Obj. 2 překrývala vrstva 5 s nálezy nečetných drobných zlomků mazanice a s fragmenty pravěké keramiky (9 až 10 zl.), mezi nimiž se nacházel 1 zloмок zařaditelný do kultury štítarské. Vrstvu 5 narušil obj. 3 obsahující zlomky mazanice, keramika však nebyla nalezena. Vrstvu 5 a zásyp obj. 3 překrývala ulehlá vrstva 3 s nálezy mladohradištní keramiky (4 zl.). Teprve v novověku byl vyhlouben obj. 1 obsahující lomovou opuku, stavební keramiku a zlomky novověkých nádob. Celou situaci překrývaly průběžné vrstvy 1 a 2 náležející době novověké nebo recentní. Z výhozu nad výkopem byly získány další nálezy, mezi nimi zloмок keramiky štítarské kultury. Výkop 1 tedy dokládá sídlištní aktivity v podobě průběžně uložených vrstev a zahluobených objektů z pravěku, z mladší doby hradištní a z novověku.

Výkop 2

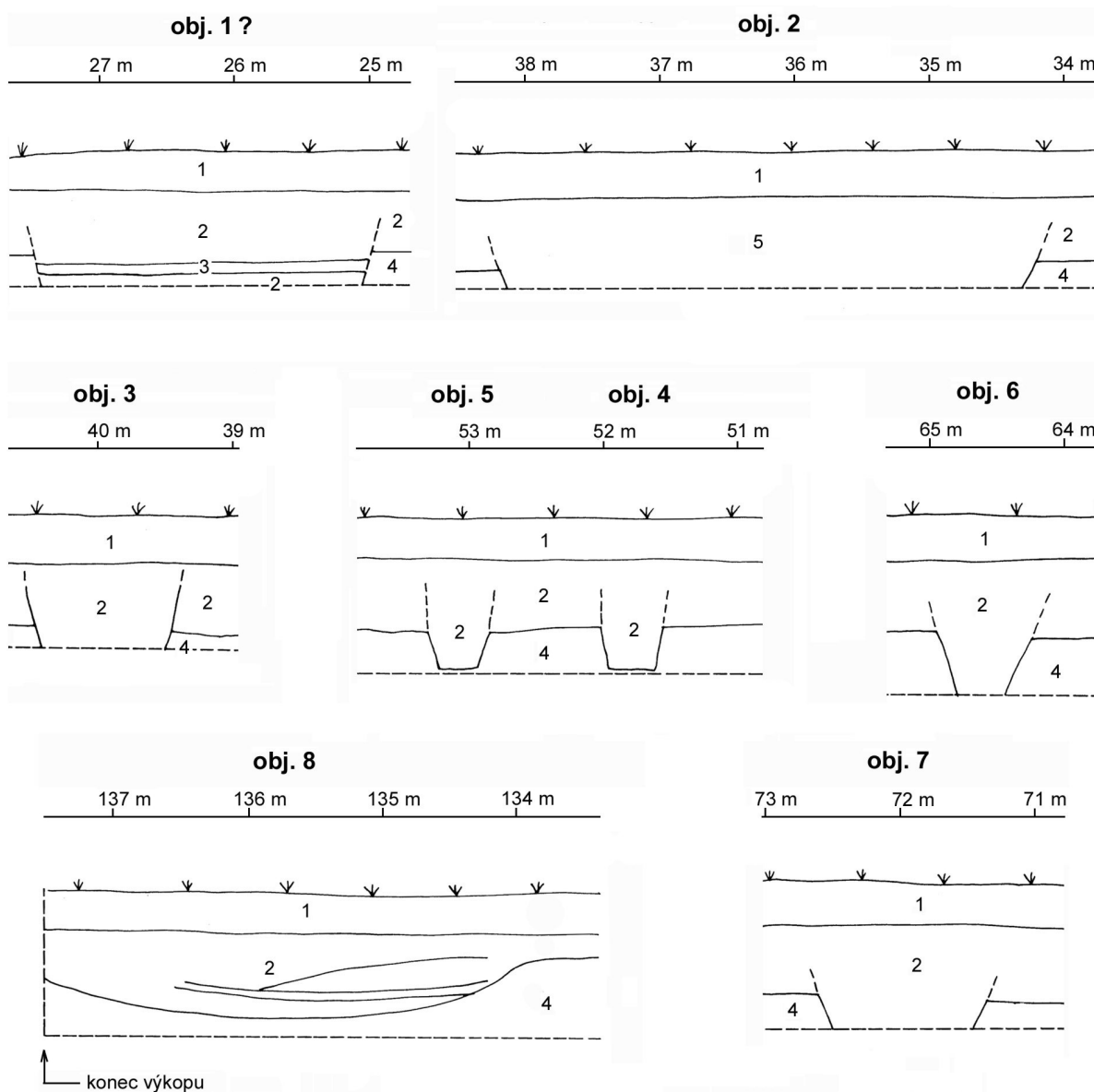
Rozměry šachty: 1,7×1,2 m, hl. 1,1 m; rozměry liniového výkopu ústícího od západu do šachty: 8×0,4 m, hl. 0,85 m. Pozoruhodný nálezy představuje torzo zahluobeného objektu na dně šachty (vrstva 5; *obr. 2:B*), v jehož spodní partii zásypu byla zjištěna asi 20 cm mocná vrstva zlomků rezných komorových a nádobkových kachlů. Další zlomky kachlů byly sesbírány ve výhozu nad výkopem. Nálezy se souhlasně hlásí do pozdního středověku nebo na počátek novověku, kdy patrně došlo ke zničení kamen. Kachlům bude věnován samostatný text. Z výhozu pochází také jeden zloмок keramiky zařaditelný do pokročilé mladohradištní produkce nebo do počátku vrcholného středověku (cca 12.–13. století; *obr. 4:7*).

Výkop 3

Rozměry: 138×0,8 m, hl. cca 1 m. Na jižním profilu liniového výkopu bylo zdokumentováno osm objektů (*obr. 3*), z nichž jen čtyři poskytly při začišťování a vzorkování datovatelné artefakty. Z obj. 1 pochází osm zlomků keramiky, z nichž tři náleží mladší době hradištní (*obr. 4:3–5*). Obj. 2 poskytl dva zlomky keramiky, z nichž první náleží štítarské kultuře (*obr. 4:6*) a druhý pravěkému období nebo ranému středověku. Obj. 4 poskytl pět zlomků kera-

³ Určení všech pravěkých zlomků z lokality laskavě provedl V. Moucha.

VÝKOP 3, jižní profil

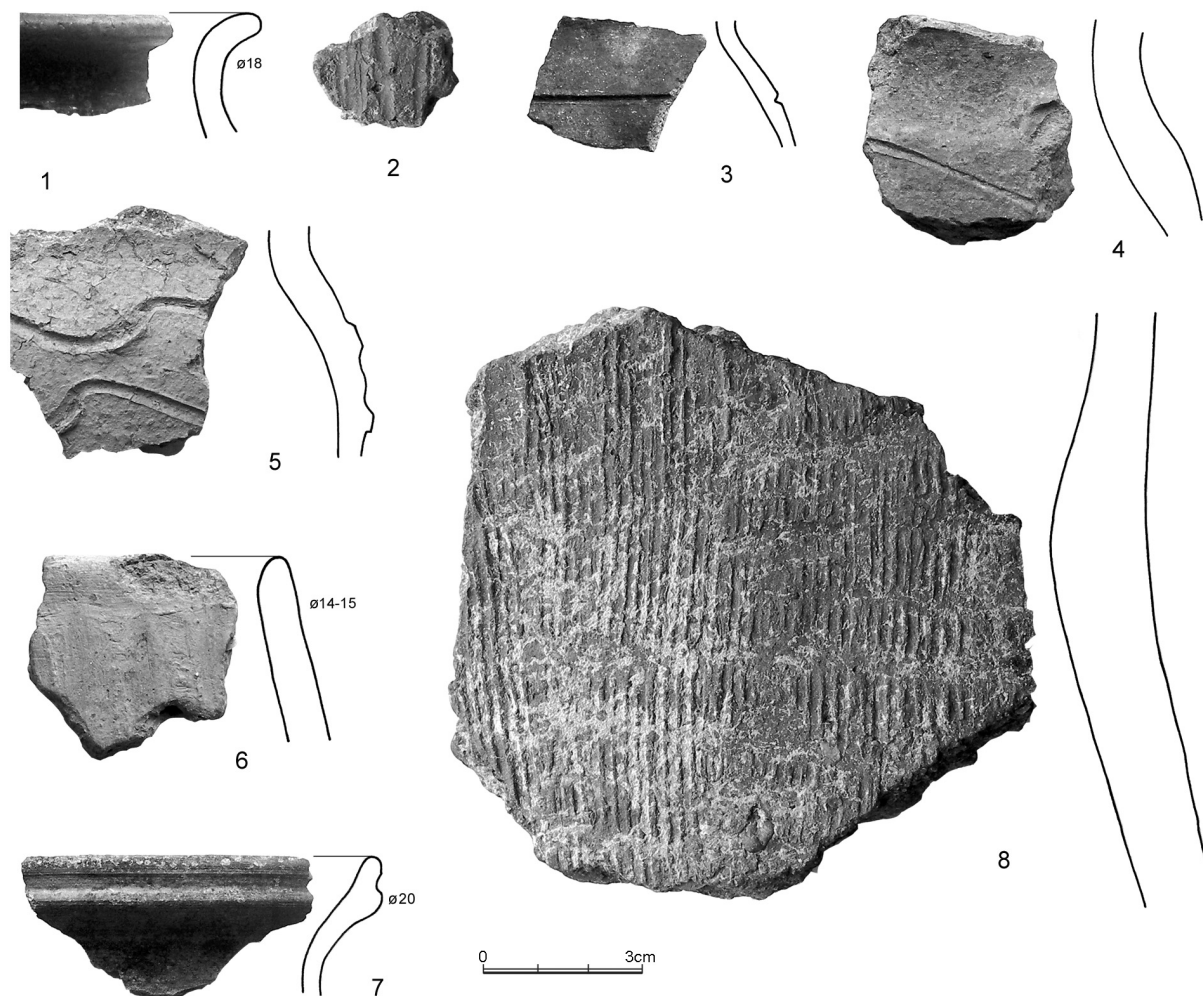
Obr. 2. Budihostice. Výkop 3, jižní profil. Z celkového 138 m profilu vybrány jen úseky s nálezy objektů. Začátek výkopu na západní straně. Bez nivelace

miky z pravěku a obj. 5 jeden pravěký zlomek. Další nálezy byly získány z výhozu nad prvními 25 m výkopu (měřeno od západu; tři zlomky z pravěku, z nichž 1 ze štitarské kultury, *obr. 4:2*; čtyři z raného středověku; šest z raného nebo vrcholného středověku a šest z vrcholného až pozdního středověku) a také při začišťování spodní části profilu v prvních 50 metrech (osm zlomků keramiky z pravěku, vrcholného a snad i raného středověku), jejichž souvislost s později zdokumentovanými objekty je možná, ale nikoliv prokazatelná. Pro špatnou čitelnost profilů nelze vyloučit přítomnost dalších objektů ve výkopu.

Místo nálezu 4

Větší zlomek zásobnice se zdrsnělým povrchem ze štitarské kultury (*obr. 4:8*) byl nalezen ve výhozu v poloze č. 4.⁴

⁴ Zlomek mi předal M. Dobeš.

Obr. 4. Budihostice. Výběr z keramiky. 1 – výkop 1, vr. 6, únětická k. ?; 2 – výkop 3, z výhozu (0–10 m), štitarská k.; 3, 4, 5 – výkop 3, obj. 1, mladohradištní; 6 – výkop 3, obj. 2, štitarská k.; 7 – výkop 2, z výhozu, cca 12.–13. stol.; 8 – poloha 4, z výhozu, štitarská k. Obrázek D. Čechové

SOUHRN

Výzkum, který proběhl teprve po provedení výkopů formou dokumentace profilů, jejich vzorkováním a sběry ve výhozech, doložil starobylé osídlení v intravilánu Budihostic a v prostoru východně odtud. Nejstarší doklady přinesly zlomky keramiky z pravěkého období, z nichž jen malou část bylo možné přesněji datovat do období kultury štitarské a pravděpodobně únětické. Pochází z výkopů 1, 3 a 4 uspořádaných v linii táhnoucí se podél severního břehu Vranského potoka, asi 100 m od jeho toku (*obr. 1*). Mladohradištní nálezy pochází z výkopu 1 a 3, které tak dokládají osídlení, jež předcházelo vrcholně středověké lokaci Budihostic, zhruba v téže poloze, kterou zaujímal starší pravěké osídlení. Další pozoruhodný nálezy představuje deposit bouračky kachlových kamen, jejichž chystaná publikace dílem přispěje k poznání života pozdně středověkých Budihostic.

NEW ARCHAEOLOGICAL FINDS FROM BUDIHOSTICE (KLADNO DISTRICT)

This article publishes the new finds from the Budihostice cadastre (fig. 1), which provide evidence for settlement in the prehistoric period (Štítary and probably Únětice cultures) and in the early Middle Ages (Late 'Hillfort' period).

LADISLAV VARADZIN

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, PRAHA, v. v. i., LETENSKÁ 4, 118 00 PRAHA 1

